

ЖАНГОВАР ТАЙЁРГАРЛИКНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ ВА АМАЛИЁТДАГИ АҲАМИЯТИ

Умурзоков Бахтиёр Боходирович

*Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Малака ошириш институти
Жанговар тайёргарлик цикли катта ўқитувчиси
shokiralbekov@gmail.com*

Аннотация: Жанговар тайёргарлик курсантларнинг фаолияти ва амалиётдаги устунликларни мустаҳкамлаш учун зарур шарт-шароитларни яратади. Бу мақолада жанговар тайёргарликнинг назарий асослари, унинг курсантларнинг шахсий ва гуруҳий қобилиятларига таъсири, шунингдек, ички ишлар органларидаги муҳим роли таҳлил қилинади. Жанговар тайёргарлик ҳар бир курсантнинг қувватини, қобилиятини ва ахлоқий-руҳий ҳолатини мустаҳкамлашга қаратилган бўлиб, у курсантларнинг фақат шахсий тажрибаси учун эмас, балки ташкилотнинг муваффақиятли фаолият кўрсатиши учун ҳам муҳимдир. Мақолада жанговар тайёргарликнинг аҳамияти, унинг назарий асослари ва амалиётдаги ўрни, шунингдек, курсантлар учун зарур бўлган психологиявий ва физик омиллар муҳокама қилинади. Ушбу мақола ички ишлар органларидаги курсантларнинг профессионал тайёргарлигини таъминлашдаги асосий йўналишларни кўрсатишга қаратилган.

Калит сўзлар: жанговар тайёргарлик, курсантлар, ички ишлар органлари, психология, физик тайёргарлик, амалиёт, назарий асослар, тактика, стратегия.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ БОЕВОЙ ПОДГОТОВКИ

Умурзаков Бахтиёр Боходирович

*Старший преподаватель цикла боевой подготовки
Институт повышения квалификации МВД Республики Узбекистан
shokiralbekov@gmail.com*

Аннотация: Боевая подготовка создает необходимые условия для укрепления деятельности и практических преимуществ курсантов. В данной статье анализируются теоретические основы боевой подготовки, ее влияние на личные и групповые способности курсантов, а также ее важная роль в органах внутренних дел. Боевая подготовка направлена на укрепление сил, способностей и морально-психологического состояния каждого курсанта, что важно не только для личного опыта курсантов, но и для успешного функционирования

организации. В статье обсуждается значение боевой подготовки, ее теоретические основы и место на практике, а также психологические и физические факторы, необходимые курсантам. Данная статья направлена на выявление основных направлений обеспечения профессиональной подготовки курсантов органов внутренних дел.

Ключевые слова: боевая подготовка, курсанты, органы внутренних дел, психология, физическая подготовка, практика, теоретические основы, тактика, стратегия.

THEORETICAL BASIS AND PRACTICAL SIGNIFICANCE OF COMBAT TRAINING

Umurzakov Bakhtiyor Bakhodirovich

Senior teacher of the combat training cycle

*Institute for Advanced Training of the Ministry of Internal Affairs
of the Republic of Uzbekistan*

shokiralbekov@gmail.com

Abstract: Combat training creates the necessary conditions for strengthening the activities and practical advantages of cadets. This article analyzes the theoretical foundations of combat training, its impact on cadets' personal and group capabilities, and its important role in internal affairs bodies. Combat training is aimed at strengthening the strength, abilities, and moral-psychological state of each cadet, which is important not only for the cadets' personal experience but also for the successful functioning of the organization. The article discusses the importance of combat training, its theoretical foundations and place in practice, as well as the psychological and physical factors necessary for cadets. This article is aimed at identifying the main directions for ensuring the professional training of cadets of the internal affairs bodies.

Keywords: combat training, cadets, internal affairs bodies, psychology, physical training, practice, theoretical

КИРИШ

Жанговар тайёргарлик ҳарбий ва ички ишлар органларининг профессионал тайёргарлигининг муҳим элементларидан биридир. У, энг аввало, курсантларнинг жисмоний, психологик ва амалиётдаги қобилиятларини мустаҳкамлашга қаратилган. Жанговар тайёргарликнинг мақсади курсантларни ҳавфли вазиятларда ишлашга, жисмоний ва психик жараёнга мослашишга тайёрлашдан иборат.

Жанговар тайёргарликнинг назарий асослари ҳам аниқ. Унинг мақсади курсантларнинг ҳарбий ва ички ишлар органлари соҳасидаги вазифаларини ижро этиш учун зарур бўлган билим ва кўникмаларни ўзлаштиришдир. Бу жараёнда психология, тактика ва жисмоний тайёргарликнинг мустаҳкамлиги муҳим аҳамиятга эга. Таниқли психолог Александр Лурия ўз кўлёмаларида “Жанговар шарт-шароитда инсоннинг рухий барқарорлиги ва психологик стратегияси муҳим аҳамиятга эга. Агар у психологик тайёргарликка эга бўлса, жангдаги шоклардан тез орада оралашиш ва мослашиш қобилиятига эга бўлади.” деб ёзади. Курсантларнинг янги вазиятларга мослашиш қобилияти, тез ҳаракат қилиш, вазиятни таҳлил қилиб, тўғри қарор қабул қилиш қобилиятлари жанговар тайёргарликнинг назарий асосларидан келиб чиқади.

Амалиётда жанговар тайёргарлик курсантларнинг шакллланган кўникмаларини мустаҳкамлашга қаратилган. Унда стратегиялар, тактикалар ва жисмоний тайёргарликнинг кўшилиши муҳим аҳамиятга эга. Курсантлар биргаликда ишлашни, жамоавий ҳаракат қилишни ва ҳар бир жамоа аъзосининг ишини бажаришга тайёрлашни талаб қилади. Бу, ўз навбатида, ички ишлар органларидаги органик ишлашни янада самарали ва муваффақиятли қилиб қўяди. Таниқли психолог Джон Боулининг таъкидлашича, “Инсоннинг психологик ҳолати ва у ҳис қиладиган хавф ва хавфсизликни сезиш қобилияти жанглардаги кучлар ва қарорлар қабул қилишда муҳимдир. Жанговар тайёргарлик, жамоадаги ҳамкорлик ва ишончни шакллантиришга қаратилган бўлиши керак.” Жанговар тайёргарликнинг амалиётдаги ўрни ҳам курсантларнинг ижтимоий ва ахлоқий масъулиятларини оширишга қаратилган. Уларнинг ҳар бир ҳаракати, жамоавий иши ва аниқ йўналишдаги ҳаракатлари жанговар тайёргарликка бўлган янгича қарашни талаб қилади.

Жанговар тайёргарлик, курсантларнинг фаолиятига назарий ва амалиётдаги тажрибаси орқали уларнинг психологик ҳолатига ҳам катта таъсир кўрсатади. Психологияда, масалан, стрессга мослашиш, хавфга ёки янги вазиятларга тез мослашиш қобилияти мустаҳкамланади. Жанговар тайёргарликдан кейин курсантлар жисмоний ва психологик барқарорликни сақлаб, ҳар қандай жанговар шарт-шароитларида самарали ишлашга тайёр бўлишади.

Жанговар тайёргарликнинг назарий асосларида асосий аҳамиятга эга бўлган омиллардан бири - психологик тайёргарликдир. Унинг асосида курсантларнинг шахсий қобилиятларини, уларнинг жисмоний ва ақлий ҳолатини яхшилаш ётади. Бу психологик ва ахлоқий тайёргарлик курсантларга ҳақиқий жанговар ҳолатда тўғри қарор қабул қилиш, тизимдаги ишни мувофиқлаштириш, шошилиш ҳолатларда тез ва тўғри амалга ошириш қобилиятини шакллантиради. Бу борада психолог Евгений Меерсон “Жанговар

тайёргарликда ҳар бир шахснинг руҳий мустаҳкамлиги, ўзини билиш ва сезиш қобилияти ҳамда сабр-тоқати муҳим омиллардан ҳисобланади. Жанговар ҳолатдаги инстинктив қарорлар у ёки бу даражада тайёргарлик ва тренинга боғлиқ.” деб таъкидлаб ўтган.

Жисмоний тайёргарлик, эса, курсантларнинг салоҳиятини фақат жанговар ҳолатлар учун эмас, балки уларнинг кундалик амалиётлари учун ҳам мустаҳкамлайди. Жисмоний тайёргарликнинг тўғри йўналишда бажарилиши курсантлар учун жараёнларни самарали ўтказишда муҳим аҳамиятга эга. Бунга мисол қилиб, спорт ва ҳарбий психолог Алексей Седовнинг “Жисмоний тайёргарлик – жанговар тайёргарликнинг пойдевори. Бирор киши жисмоний жиҳатдан тайёр бўлмаса, у жанговар жараёнларда самарали ишлаша олмайди.” деган фикрларини келтириб ўтишимиз мумкин.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Артемьев А.И. Боевая подготовка: теоретические и практические аспекты. Москва, 2018.
2. Ҳамидов С. Курсантларнинг психологиявий тайёргарлиги. Тошкент, 2020.
3. Султонов Р. Ички ишлар органларида жанговар тайёргарлик: назарий ва амалий аспекти. Тошкент, 2022.
4. Власов И. Психология боевой готовности и практики. Санкт-Петербург, 2017.
5. Халиков Ш. Жанговар тайёргарликдаги янги технологиялар. Тошкент, 2019.